

Коломієць Наталія Андріївна,

к.пед.н., доцент Уманського державного педагогічного університету імені

Павла Тичини, Україна

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ЯК КАТЕГОРІЯ ДИДАКТИКИ

Витоки інтерактивних методів базуються на ідеях зарубіжної гуманної педагогіки, зокрема символічного інтеракціонізму (Г. Блумберг, Дж.Г.Мід, Р.Сирс та ін.), прихильники якого трактували взаємодію між людьми як неперервний діалог, у процесі якого вони спостерігають, розмірковують над намірами один одного і реагують на них [2], як безпосередню міжособистісну комунікацію (обмін символами), важливою особливістю якої визначається здатність людини приймати роль іншого, уявляти як його сприймає партнер по спілкуванню або група, і відповідно інтерпретувати власні дії [5, с. 108].

Найбільш повний і ґрунтовний аналіз цього питання знаходимо у працях О. Пометун і Л. Пироженко. Згідно з їх визначенням, інтерактивним може бути названий метод, в якому той, хто навчається, є учасником, який щось здійснює: говорить, управляє, моделює, пише, малює тощо, тобто не виступає тільки слухачем, спостерігачем, а бере активну участь у тому, що відбувається, особисто створюючи це [7].

М. Скрипник під інтерактивними методами розуміє систему способів діалогічної взаємодії суб'єктів навчання, спрямованих на осмислення діалогу, його «інтер» – «інтра» – «мета» – суб'єктні плани. У ситуації діалогу учасники створюють, насамперед, цілісне психолого-педагогічне спільне буття – співбуття («інтерсуб'єктний план») [8, с. 45].

О. Єльнікова вбачає в інтерактивних методах сукупність педагогічних технологій, котрі складають педагогічну систему, що заснована на спільній діяльності, яка здійснюється засобами комунікації [1].

Український дослідник А. Мартинець у своєму дослідженні зазначає, що «структурна побудова заняття на основі інтерактивних методик змінює саму суть

навчального процесу, занурюючи його в спілкування, де роль вчителя й учня перебувають у відповідній рівновазі: обидва працюють для того, щоб навчатися, ділитися своїми знаннями, досягненнями свого життєвого досвіду» [4, с. 30].

Т. Кравченко і О. Коберник, окреслюючи переваги інтерактивних методик акцентують на їх широких можливостях для зміни учнем різних позицій (режисера, вчителя, консультанта, творця або художника, організатора діяльності дітей, учня тощо) [2, с. 28]. Основними характеристиками «інтерактиву» ці дослідники вважають спеціальну форму «організації пізнавальної діяльності, в процесі якої досягаються певні конкретні і прогнозовані результати» [2, с. 28].

На думку К. Крутій, інтерактивні методи як поняття зародилося з теорії проблемного навчання, особливістю якого є «дослідницька діяльність дітей, яка передбачає постановку запитань і проблем, евристичне формулювання гіпотез і перевірку їх у ході розумових і практичних операцій із застосуванням діалогу» [3, с. 140]. Діалог тут виступає як метод вирішення суперечностей. Звідси інтерактивні методи тлумачаться як методи спілкування на основі діалогу.

Аналіз наукової літератури засвідчує, що основна мета, яку дослідники висувують у процесі застосування інтерактивних методів, полягає в тому, щоб сформувати в учнів уміння самовизначатися, контролювати свою навчальну діяльність щодо поставлених завдань, домагатися запланованого результату й вибирати найбільш раціональний шлях пошуку необхідних для цього засобів розумової або організаційної роботи, щоб стати самостійним суб'єктом навчальної діяльності [7, с. 109].

Таким чином, інтерактивний метод як дидактична категорія може бути визначений як спосіб організації пізнавальної діяльності, що ґрунтується на взаємодії, діалоговому (полілоговому) спілкуванні суб'єктів навчального процесу, забезпечує суб'єктність учня, розвиток його логічного, творчого, критичного мислення, формування навичок працювати в команді, виступати, аргументувати, обґрунтовувати, доводити власну точку зору, слухати і приймати погляди інших на засадах паритетності та партнерства.

Список використаних джерел

1. Єльнікова О.В. Управління впровадженням інтерактивних освітніх технологій в навчальний процес загальноосвітнього навчального закладу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / О.В. Єльнікова. – К., 2005. – 20 с.
2. Кравченко Т. Використання інтерактивних методик на уроках трудового навчання / Т. Кравченко., О. Коберник // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. – № 2. – С. 28 – 31.
3. Крутій К. Місце інтерактивних методів навчання педагогів у здійсненні мовленнєвого розвитку дошкільників / К. Крутій // Луганський Вісник. – 2004. – № 10. – С. 140 – 143.
4. Мартинець А.С. Нові педагогічні технології: інтерактивне навчання / А.С. Мартинець // Відкритий урок. – 2003. – № 7,8. – С. 28 – 31.
5. Педагогический энциклопедический словарь / [гл.ред. М.Бим-Бад; редкол. : М.М. Безруких, В.А. Болотов, Л.С. Глебова и др.]. – М. : Большая Российская энциклопедия, 2002. – 578 с.
6. Пометун О.І. Сучасний урок : Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібн. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко; [за ред. О.І. Пометун]. – К. : „А.С.К.”, 2005. –192 с.
7. Попова Л.Б. Інтерактивні форми навчання в процесі викладання курсу методики навчання молодших школярів рідної мови / Л.Б. Попова // Використання інтерактивних методів та мультимедійних засобів у підготовці педагога. – Кам'янець-Подільський, 2003. – С. 109 – 114.
8. Скрипник М. Ігри дорослих. Інтерактивні методи навчання / М. Скрипник; [упоряд. І. Галіцина]. – К. : Ред. загальнопедагогічних газет, 2005. – 128 с.